

KOSMICKÉ ROZHLEDY

Číslo 2/2009
Ročník 47

VĚSTNÍK ČESKÉ ASTRONOMICKÉ SPOLEČNOSTI

10 let české verze
APOD

1. 4. 1999 - 1. 4. 2009

www.astro.cz

Obsah

Vernisáž výstavy o světelném znečištění	3
10 let české verze Astronomického snímku dne ..	3
Pobočka v Brně skončila	5
Odešel Doc. Dr. Vladimír Znojil, CSc.	6
Zápis z jednání VV ČAS 11. 3. 2009	9
Osobní vzpomínka na Zdeňka Horského	10
Svíťme si na cestu... ne na hvězdy 2009	10
Hledáme nové autory k tvorbě astro.cz	11
Dny otevřených dveří na observatoři v Ondřejově ..	11
Divadelní dětský jarmark v Divadle v Dlouhé	11
Zájezd do Dánska a Švédska – Tycho Brahe	11
Letní astronomické soustředění LASO 2009	12
Výstava Nebe nad Mauna Kea	12
Hvězdárna Valašské Meziříčí pořádá	12
Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí ..	12
49. praktikum pro pozorovatele proměnných hvězd ..	12

V období květen až červen 2009 oslaví významná životní jubilea tyto členové ČAS:

50 let	Ing. Jiří Výška, Praha Otto Losa, Bystřice pod Hostýnem
65 let	Bc. Karel Bejček, Hradec Králové Prof. RNDr. Jan Novotný, CSc., Brno
70 let	Ludmila Linhartová, Praha
77 let	Mgr. Bohumír Šípek, Litvínov Jan Brchel, Ústí nad Labem
82 let	Ladislav Schmied, Kunžak
83 let	Ing. Jiří Rada, Praha
85 let	Ing. Miroslav Procházka, Praha

Česká astronomická společnost přeje také dodatečně vše nejlepší Mgr. Josefu Zahradkovi z Mladé Boleslavi, který oslavil významné životní jubileum – 70 let – v březnu letošního roku.

ČAS přeje jubilantům vše nejlepší!

Na obálce: logo k desetiletému výročí českého překlado Astronomického snímku dne – viz článek na protější straně

KOSMICKÉ ROZHLEDY

Věstník České astronomické společnosti

Ročník 47
Číslo 2/2009

Vydává
Česká astronomická společnost
IČO 00444537

Redakční rada
Petr Sobotka
Eva Marková
Lenka Soumarová
Tomáš Bezouška
Lumír Honzík
Petr Komárek

Adresa redakce
Kosmické rozhledy
Sekretariát ČAS
Astronomický ústav AV ČR
Boční II / 1401
141 31 Praha 4

e-mail: kr@astro.cz

Grafická úprava a jazykové korektury
redakce Astropisu

Tisk
Grafotechna, Praha 5

Distribuce
Adlex systém

ISSN 0231-8156

Vernisáž výstavy o světelném znečištění

Petr Sobotka

Dne 8. března se v kulturním domě v Sobotišti konala v rámci Mezinárodního roku astronomie vernisáž výstavy o světelném znečištění. Akce byla společným dílem Slovenského zväzu astronómov amatérov (SZAA), Slovenské astronomické spoločnosti (SAS) a České astronomické společnosti (ČAS). O výstavu je velký zájem a zahájila putování po celém Slovensku.

Tvoří ji 7 českých plakátů, které vytvořila Západočeská pobočka ČAS a 3 nové plakáty SZAA a SAS.

Ty vytvořil (samozřejmě ve slovenštině) Ing. Pavol Ďuriš. Součástí výstavy jsou také fotografie špatného i dobrého osvětlení a především model ulice osazený dobrými a špatnými lampami. Obě skupiny lamp se dají samostatně rozsvěcet i zhasínat a návěstníkům mají názorně ukázat rozdíl mezi pouličním osvětlením, které svítí jen tam, kam má a tím, které zbytečně svítí na nebe. Autory modelu jsou Igor Jankovich a Bc. Zuzana Fischerová, předsedkyně SZAA, která vernisáží provázela.

Z České astronomické společnosti se vernisáže zúčastnili předsedkyně RNDr. Eva Marková, CSc., místopředseda Společnosti pro meziplanetární hmotu Ivo Míček, tajemník ČAS Bc. Petr Sobotka a tiskový tajemník Pavel Suchan. Ten zároveň jako předseda Skupiny pro temné nebe pronesl přednášku jak jinak, než na téma světelného znečištění. Přednáška vyvolala delší diskuzi, ve které zazněly zajímavé podněty. Přítomné astronomy jistě potěšila reakce starostky Sobotiště Ing. Dany Černekové, že starostům v tomto směru chybí osvětla, jinak by osvětlení ulic měst a obcí mělo mnohem lepší úroveň.

Akce byla spojená s oslavou 80. narozenin Mgr. Ladislava Košinára, čestného člena SZAA a SAS a zakladatele hvězdárny v Sobotišti. Gratulanti se sjeli z celého Slovenska a na radnici popřáli vše nejlepší také zástupci obce. Největším darem pro oslavence bylo jistě osvědčení o planetce „(16869) Kosinar“, kterou jeho jménem pojmenovala Mezinárodní astronomická unie.

Vernisáž i oslava proběhly v důstojné a zároveň přátelské atmosféře a ukázaly, že spolupráce na poli astronomie nezná hranic. Nezbyvá než popřát výstavě úspěšně putování po Slovensku v naději, že se veřejnosti po jejím shlédnutí „rozsvítí“. Nebo raději potemní :-).

10 let české verze Astronomického snímku dne

Josef Chlachula

Počátkem devadesátých let jsem byl členem výkonného výboru ČASu, předsedou byl tehdy dr. Jiří Grygar. Zároveň jsem se tehdy podílel na vzniku akademické sítě CESNET (pamatuji si ještě doménu .cs, ale to byl FESNET :-), takže bylo přirozené, že jsem pro Českou astronomickou společnost založil a provozoval webový server astro.cz (od 15. 5. 1995).

Společnost tím získala možnost rychle informovat svoje členy ale především také širokou veřejnost.

Po několika letech ale pouhé statické stránky přestaly stačit. Ovšem připravit a zkoordinovat třeba alespoň jeden autorský článek denně bylo tehdy náročné a tak jsem hledal projekt, který by návštěvníkům webu astro.cz přinesl každý den něco zajímavého ke čtení. A tím projektem se stal nakonec APOD, Astronomy Picture of the Day. Tento projekt začali na webserveru NASA 16. června 1995 pánové Nemiroff a Bonnell. Česká verze odstartovala skoro o čtyři roky později. Na začátku jsem si nebyl vůbec jistý, zda to zvládnou, tak jsem nejprve asi 14 dnů překládal „do šuplíku“. Až potom jsem poslal americkým autorům Robertu Nemirofovi a Jerry Bonnellovi email, zda mohu jejich každodenní texty překládat do češtiny a publikovat na serveru astro.cz. Vzápětí přišla kladná odpověď s tím, že stránky APODu musí být nekomerční. Takže tam například nemůže být placená reklama.

Tento projekt je sice náročný na vytrvalost, ale je zajímavý jak pro čtenáře a nakonec

i pro překladatele.

- APOD umožňuje každý den pokochat se krásnými a zajímavými obrázky.

- APOD přináší jak snímky z největších dalekohledů světa nebo kosmických sond, tak i snímky od amatérů.

- Autoři si nevybírají jenom snímky z NASA nebo jen ze Spojených Států, ale k publikaci přijímají snímky z celého světa. Samozřejmě, pokud se jim snímek líbí a zapadá do jejich projektu.

- Člověk se každý den dozví něco zajímavého a aktuálního z astronomie a příbuz-

Galaxie v řece – APOD 28. listopadu 2009

ných oborů. Dříve jsem se hodně věnoval populárním přednáškám a APODem si udržuji kontakt s novými událostmi.

- Při čtení anglické verze jsem se někdy přistihl při tom, jak letím očima po anglickém textu a někdy textu úplně neporozumím. Tomu se člověk zcela jistě vyhne, pokud text přeloží písemně.

Dalším důvodem, proč jsem si vybral „pouhý“ překlad bylo to, že jsem si všiml, že se na internetu často objevují články, které jsou v podstatě překlady cizojazyčných článků. V takovém případě je ale lepší a čistší řešení původního autora požádat o svolení a článek prostě přeložit.

Po kliknutí na snímek se většinou objeví verze s vyšším rozlišením. Někdy se zase při pohybu kurzoru nad snímkem objeví vysvětlující text. V poslední době se na stránkách APODu zveřejňují i krátké filmy.

Nová stránka se každý den publikuje na serveru NASA o půlnoci východoamerického času, česká stránka se na serveru astro.cz objeví asi o deset minut později, asi v šest hodin deset minut ráno SEČ/SELČ. K textu stránky mám přístup s předstihem, někdy dokonce o několik dnů dříve. O samotné zveřejňování se stará automatický program. Někdy je to ovšem napínavé a text není k dispozici až jen pár minut před zveřejněním. Jindy zase

autoři připravovaný snímek s textem změní těsně před zveřejněním za jiný. Náměty některých stránek se někdy opakují. Může se ale trochu lišit text popisu, odkazy nebo obrázek.

Petr Sobotka nedávno zaznamenal **všechny české snímky**, aspoň ty o kterých vím: www.rozhlas.cz/leonardo/vesmir/_zprava/497163. V té době byla diskuze v „Horkých zprávách“, viz www.astro.cz/hot_news/974/. Zde je pro pořádek přehled:

1. antwrp.gsfc.nasa.gov/apod/ap990219.html P.Spurný: Přelet bolidu
2. www.astro.cz/apod/ap990819.html P&R. Cagašovi: Světlo z tmavého Slunce
3. www.astro.cz/apod/ap000410.html J.Šafář: Polární záře v červeném a žlutém
4. www.astro.cz/apod/ap070330.html M. Druckmüller: Tři galaxie a kometa
5. www.astro.cz/apod/ap080920.html M. Druckmüller, P. Aniol, V. Rušin: Ztemnělá obloha

Stránky české verze mají také jednu zvláštnost, a to klíčová slova. Autoři na zvláštním řádku, který pro běžného čtenáře není vidět, uvádí anglická klíčová slova. Česká verze tato klíčová slova zveřejňuje na zvláštním řádku viditelným způsobem. Čtenář může na dané klíčové slovo kliknout a podívat se i na ostatní příbuzné obrázky.

Jeden čtenář se začátkem tohoto roku ptal, proč bylo prvního ledna letošního roku uvedeno klíčové slovo „asparagus“. Nejprve jsem se snažil na odpověď přijít sám, ale žádnou souvislost s „chřestem“ a Mezinárodním rokem astronomie 2009 jsem nenašel. Tak jsem se emailem zeptal autorů. Nejprve mi odpověděl pan Bonnell, ovšem nebyl autorem textu toho dne a také se nad tím podívoval. Pak mi napsal druhý z autorů a přiznal se, že to klíčové slovo nemá s textem opravdu žádnou souvislost. Toho dne si totiž řekl, zda vůbec mají klíčová slova pro někoho smysl a dal tam v podstatě náhodné slovo. A ukázalo se, že nejméně jednomu českému čtenáři to přišlo divné.

Jako omylný člověk čas od času dělám chyby. Jsem velice vděčný všem, kteří neváhají a pošlou mi upozornění na chybu. Jsou to především pánové Ivan Růžička, Petr Šauman, v současnosti pan Josef Pavlík a mnoho dalších.

Poznámka redakce astro.cz: České překlady Astronomického snímku dne oslavily 1. dubna 2009 jubilejních 10 let. Na astro.cz jsme připravili Marcel Bělík www.astro.cz/clanek/3693 a Petr Sobotka www.astro.cz/clanek/3695 ohlédnutí za touto službou České astronomické společnosti. Josefa Chlachulu u příležitosti výročí APOD oslovil také Marek Kuchařík z Českého rozhlasu Leonardo. Rozhovor naleznete v archivu pořadu Nebeský cestopis ze dne 4. dubna 2009: www.rozhlas.cz/leonardo/audio/?p_po=3191&p_dat_from=04.04.2009&dni=1

Ing. Josef Chlachula – autor českých překladů APOD

Pobočka v Brně skončila

Miroslav Šulc

Na dubnovém zasedání rozhodl VV o zrušení brněnské pobočky České astronomické společnosti z důvodu zániku její aktivity. Pobočka ČAS v Brně vznikla (pokud se nemýlím) v 30. letech minulého století. Funkční byla ještě v polovině 50. let, kdy její činnost byla – stejně jako celé ČAS – utlumena. Obnovena byla – opět současně s celou

ČAS – v r. 1959. Prvním předsedou byl zvolen Jaroslav Procházka, profesor na VUT v Brně. V průběhu doby se ve vedení vystřídal více osob, m.j. Dr. K. Lang, Dr. M. Vetešník, Dr. T. B. Horák, Mgr. M. Šulc, naposledy pak Dr. P. Hájek.

Poměrně úspěšná činnost pobočky byla od počátku 60. let zaměřena na pořádání seminářů a přednášek a exkurzí. Počet členů se pohyboval většinou kolem čísla 70, v 80.–90. letech dosáhl dokonce hodnoty cca 120. To se však již začaly objevovat problémy spočívající v nízké návštěvnosti akcí. Přes snahy výboru vyhovět zájmům členů (ankety) se v tomto směru situace stále zhoršovala. Příčinou byl m.j. vznik nových organizací věnujících se astronomii, se sídlem vedení v Brně a patrně také narůstající světelné znečištění od r. 1973. Koncem 90. let už hlavní aktivitou byla edice členského zpravodaje Časoprostor, produkovaného Ing. Šafářem. V r. 2000 došlo k roztržce mezi předsedou výboru a ostatními funkcionáři pro neshodu na metodě řízení pobočky, což vedlo k vystoupení předsedy z pobočky a zvolení jejího posledního předsedy, Dr. P. Hájka. Od r. 2006 už nebyly placeny ani členské příspěvky, až po delším vyčkávání VV ČAS pobočku zrušil.

Po celou dobu existence jednatelé pobočky pečlivě vedli její administrativu. Následkem toho se od r. 1959 nashromáždilo kolem 25 kg korespondence a zápisů ze schůzí. Tyto materiály byly v tomto století deponovány na brněnské hvězdárně. Na moji žádost její ředitel Mgr. J. Dušek, Ph.D. nařídil jejich vyskladnění, což se stalo péčí Dr. P. Hájka, a dne 1. 9. jsem je předal předsedkyní historické sekce ČAS paní Dr. A. Šolcové.

Kompletnost předaných materiálů poskytuje možnost jejich odborného zpracování členy HS ČAS a eventuální edici dějin brněnské pobočky ČAS.

Odešel Doc. Dr. Vladimír Znojil, CSc.

Miroslav Šulc

V noci 29. prosince 2008 nás ve věku 67 let navždy opustil čestný člen České astronomické společnosti a čestný předseda Společnosti pro meziplanetární hmotu pan Doc. RNDr. Vladimír Znojil, CSc.

Doc. Znojil se narodil 26. října 1941 v Prostějově. Od svých 12 let byl spolupracovníkem Lidové hvězdárny v Prostějově, kde byl veden jejím ředitelem A. Neckářem. Zpočátku se zabýval planetární astronomií, ale současně se již zajímal o astronomii meteorickou. Od mládí vynikal perfektním logickým myšlením. V r. 1956, v 15 letech, na jisté odborné konferenci, kdy profesionální astronomové diskutovali o určitém nevyřešeném problému (jeho podstata nám známa není), přednesl teoretické vysvětlení, které tehdy nebylo akceptováno, jenže později se ukázalo jako pravdivé.

Maturoval na jedenáctileté střední škole v r. 1958 a započal se studiem matematiky a fyziky na Karlově univerzitě. V době studia zorganizoval pozorovací skupinu v Praze-Roztokách, kde pozoroval s kamarády meteory mnohdy za velmi tvrdých podmínek. V r. 1961 se angažoval i politicky v době Majálesu, což ho málem stálo vyloučení z fakulty. Jako jeden z velmi mála lidí byl přijat ke studiu astronomie (tehdejší kvóta byla cca 0,5 studenta za rok). Promoval v r. 1963.

I při své subtilní postavě byl vynikajícím turistou, který byl schopen v horském terénu ujit desítky kilometrů za den, a nevyhýbal se ani nočním pochodům. Od r. 1956 se účastnil ce-

lostátních meteorických expedic, později i menších expedic, které organizoval a připravoval pro ně podklady. Byl vynikajícím pozorovatelem s mimořádnými zrakovými schopnostmi (byl např. schopen vidět podstatně slabší objekty, než ostatní pozorovatelé).

Po absolvování Matematicko-fyzikální fakulty UK nastoupil vojenskou službu u spojovacího vojska, z níž byl definitivně uvolněn po 2 týdnech pro špatný zdravotní stav. Na podzim r. 1963 nastoupil do zaměstnání na brněnské hvězdárně, kde se věnoval meteorické astronomii a astronomickému vzdělávání. Jeho první práce publikovaná v Bull. Astr. Inst. Czech. (BAC) se týkala pozorování meteorů na dlouhé základně. Později se zabýval analýzou metody tzv. nezávislého počítání aplikované na pozorování meteorů, kterou na základě prací E. Őpika u nás rozpracoval Z. Kvíz. Ukázal na praktickou nemožnost splnění předpokladů, na nichž byla metoda vystavěna.

Z důvodu neúspěšnosti zmíněné metody prosazoval pozorování teleskopických meteorů spojené se zakreslováním. V r. 1965 zorganizoval expedici na pozorování Orionid na základně Boleradice-Bohuslavice. Získaná pozorování sám zpracoval (pracoval s věkovitou mechanickou kalkulačku na ruční pohon, na níž se čísla nastavovala páčkami) a opět publikoval v BAC. Potom teoreticky připravil cca 8 dalších expedic, pro něž vyhotovoval nejen program, ale i pozorovací podklady (mapky, průsvitky apod.)

Jeho pracovní nasazení bylo naprosto výjimečné, bohužel i na úkor správné životosprávy. Zcela výjimečné byly také jeho metodické postupy, vymykající se možností lidí, kteří s ním spolupracovali. Proto měl také potíže s prosazením svých pozorovacích metod (z psychologických důvodů m.j. zkrachovala pozorování na základně Kraví hora-Šlapanice). Od r. 1967 se nicméně pod jeho vedením v Brně pozorovaly teleskopické meteory pouze ve spojení se zakreslováním, toto úsilí však bylo zúročeno téměř výlučně na meteorických expedicích. Do vizuální astronomie zavedl vědecké postupy, které zejména v případě pozorování meteorů dalekohledy (hlavně binary 10×80) byly světově ojedinělé a přinesly unikátní výsledky.

Českou a slovenskou astronomii zlepšoval od konce padesátých let. Vynikal svým nadšením, neuvěřitelnou pracovitostí, pečlivostí a genialitou spojenou s výbornou matematickou průpravou. Všechny své spolupracovníky zásadně ovlivnil, i u širší astronomické obce vzbuzoval pozornost, pobavení (což se mu nijak nepříčilo), a ovšem i zasloužený obdiv. V neposlední řadě proto, že dokázal do krajnosti využít schopností lidského zraku. Ač většinu života strávil u stolu či později u monitoru a klávesnice, zůstal až do devadesátých let vynikajícím vizuálním pozorovatelem meteorů a později komet.

Cca v r. 1968 opustil Dr. Znojil brněnskou hvězdárnu jako své hlavní pracoviště a přešel do Řízení letového provozu ČSSR jakožto programátor. Mimořádná schopnost sestavovat zvláště složité a neobvyklé počítačové programy byla další stránkou jeho osobnosti. To umožnilo nakonec úspěšně zpracovat pozorování z celostátních meteorických expedic RAPONDEX (1972) a PORADDEX (1973), na nichž se konala souběžně pozorování teleskopická, vizuální a radarová, když předchozí expedice (v letech 1962 a 1968) nepřinesly úspěch (ta druhá kvůli okupaci vojsky VS). Metody a podklady pro expedice připravil ovšem Dr. Znojil. Produktem byly tři závažné články publikované v BAC.

Po vykonání této obrovské práce došel k názoru, že na poli meteorické astronomie už nemá možnost vykonat něco významnějšího a jeho zájem se přenesl na biofyziku. Spo-

lupracoval s Dr. Váchou z Biofyzikálního ústavu ČSAV a s Dr. Povolným z Mendelovy zemědělské univerzity (tehdy Vysoká škola zemědělská). Nicméně přesto se meteorické astronomii věnoval, zejména studiu slabých meteorických rojů, o nichž publikoval práci v první polovině osmdesátých let v BAC. Navíc se stal spoluautorem Hvězdářské ročenky na úseku meziplanetární hmoty.

Při prvním pokusu o získání titulu CSc. neuspěl, neboť jeho disertační práce byla takové povahy, že na ni nenašel oponenta. Musel tedy napsat práci novou, která se týkala humánní fyziologie (modelování krevetvorby a transportu železa). Nakonec opustil podnik ŘLP a nastoupil do zaměstnání na lékařské fakultě Masarykovy univerzity v Brně, kde pracoval na katedře patologické fyziologie, na níž se zabýval matematickým modelováním fyziologických procesů. Na základě svých prací získal docenturu. Za dobu svého působení na LF MU se stal spoluautorem prací jejichž počet je vyjádřen trojmístným číslem. Pracoval zde až do jara 2008, kdy se jeho zdravotní stav zhoršil do té míry, že na pracoviště již nemohl docházet.

Koncem první poloviny 80. let převzal Dr. Znojil předsednictví v sekci pro meziplanetární hmotu ČAS. Začal vydávat Zpravodaj SMPH, pro nějž téměř sám připravoval podklady. Vlastní péčí vydal daleko přes 200 čísel tohoto věstníku, který vycházel asi 16x ročně. Jeho součástí byly mapky pro pozorování komet, které generoval upraveným počítačovým programem Ing. Hanžla. Kromě toho vydal také Návod na pozorování meteorů. Je třeba zmínit i renovovanou edici Gnómonického atlasu hvězdné oblohy ve spolupráci s Dr. Z. Mikuláškem a následné vydání téhož atlasu přepracovaného k ekvinokciu J2000,0 ve spolupráci s Dr. Hájkem a Dr. Hollanem.

V důsledku potíží s financováním sekce pro meziplanetární hmotu ČAS, které se opakovaně vyskytovaly na přelomech kalendářních roků, inicioval v r. 1995 vznik Společnosti pro meziplanetární hmotu, pro níž napsal stanovy a stal se také na dlouhou dobu předsedou jejího výboru. V r. 1998 byl jmenován čestným členem České astronomické společnosti, v r. 2000 byla po něm pojmenována planetka č. 15390, objevená v r. 1997 Dr. P. Pravcem v Ondřejově. Při posledních volbách výboru Společnosti pro meziplanetární hmotu byl jmenován jejím čestným předsedou.

Jeho astronomická aktivita byla velmi závažně narušena na podzim r. 2004, kdy prodělal těžkou plicní infekci, pro níž se musel vzdát vedení Společnosti pro meziplanetární hmotu. Dále však připravoval podklady pro Zpravodaj SMPH, jehož edici převzal I. Míček. Nadále pracoval na LF MU, třebaže jeho zdravotní stav se postupně horšil. Na podzim r. 2007 utrpěl z příčin dodnes neznámých úraz hlavy, pro nějž byl hospitalizován a operován. Od té doby už byl vývoj jeho zdravotního stavu špatný, byla zjištěna, kromě již existujících, další fatální nemoc, takže v r. 2008 již nebyl schopen duševní práce.

Po celou dobu svého působení v SMPH a zejména v době nemoci měl oporu ve své druhé manželce Evě. Doc. Znojil měl i další zájmy, týkající se např. mykologie, lepidopterologie a zvláště genetiky. V Doc. Znojilovi nás opouští mimořádná vědecká osobnost, která ovlivnila na 45 let naši amatérskou meteorickou astronomii a prokázala její smysluplnost.

Poděkování: Dr. J. Hollanovi a K. Hornochovi jsem zavázán za věcné připomínky a korekturu textu.

Zápis z mimořádného jednání VV ČAS 11. 3. 2009

Jednání se konalo 11. března 2009 od 17 hod na Štefánikově hvězdárně v Praze. Přítomni: Eva Marková, Lenka Soumarová, Tomáš Bezouška, Petr Komárek, Lumír Honzik, Petr Sobotka, revizoři: Jan Zahajský, Jaromír Jindra a hosté: Petr Horálek, na část jednání Alena Šolcová, Vojtěch Sedláček.

Elektronická hlasování v období mezi zasedáními VV ČAS:

- 25. února 2009 – Novou účetní ČAS byla zvolena Ivana Beretová.
- 26. února 2009 – Výše stravného při proplácení cestovních výloh byla stanovena takto: 60 Kč, trvá-li pracovní cesta 5 až 12 hodin, 92 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než 12 hodin, nejdéle však 18 hodin, 144 Kč, trvá-li pracovní cesta déle než 18 hodin.

Zasedání VV 11. března 2009:

• **Keplerovo muzeum.** VV ČAS vyslechl důvody Pavla Suchana k rezignaci na funkci koordinátora připravovaného Keplerova muzea v Praze: po osobních rozporech, které nastaly mezi týmem kolem Pavla Suchana a týmem, který později přivedla A. Šolcová, se Pavel Suchan rozhodl vzniklou situaci řešit svou rezignací. Již zhotovené modely a závazky ČAS vůči J. Jírovi budou vyrovnány. Na zasedání VV ČAS A. Šolcová a V. Sedáček navrhli alternativní koncepci a organizaci prací Keplerova muzea. VV ČAS očekává, že firma p. Sedláčka, která má ambice Keplerovo muzeum z části financovat a zrealizovat a provozovat, do týdne předloží koncept smlouvy včetně položkového rozpočtu a způsobu zajištění provozu. Původní termín otevření (14. května 2009), byl kvůli nejisté výši dotace z Magistrátu hlavního města Prahy odložen a bude upřesněn později.

• **astro.cz.** VV ČAS přijal rezignaci Petra Kubaly k 11. 3. 2009 na funkci vedoucího redaktora astro.cz. Novým vedoucím redaktorem astro.cz byl jmenován Petr Horálek (dosavadní zástupce). Petr Sobotka informoval o záměru rozšířit redakční radu o další zájemce – vítání jsou srdečně především členové ČAS ze sekcí a poboček.

• **Rozpočet a finance.** VV ČAS přijal nabídku být spoluorganizátorem semináře Planetární soustavy ve vesmíru na hvězdárně ve Valašském Meziříčí, který proběhne 23. až 25. října 2009. VV ČAS rozhodl finančně podpořit akci částkou 5000 Kč. ČAS dostala na rok 2009 od Rady vědeckých společností přidělenou dotaci v celkové výši 399 000 Kč, což je historické maximum. Jedná se o částku o 28 000 vyšší, než v předchozím roce. VV ČAS rozhodl navýšit z této částky rozpočtové kapitoly: činnost složek ČAS (o 13 000 Kč a astro.cz o 10 000 Kč). Zbýlých 5 000 půjde na již zmíněný seminář. Bezouška informoval, že společnost Astropis bude nadále dotovat částkou 5000 Kč cenu Litera Astronomica. VV ČAS děkuje.

• **Výsledek revize.** V účetnictví ČAS revizoři ČAS našli několik nedostatků a větší množství chybějících podpisů na účetních dokladech. Všechny nedostatky musí být odstraněny nejpozději do konce června. Účetnictví některých složek vykazuje hrubé chyby – například absenci jakýchkoli účetních dokladů. Přítomní revizoři podpořili projednání správného vedení účetnictví na setkání složek v Jihlavě.

• **Setkání složek ČAS.** Organizační tým ve složení Podařil, Miček, Bezouška a Sobotka připravuje program setkání složek a organizační zabezpečení akce. V pátek 13. března proběhne organizační schůzka týmu přímo na místě setkání v Jihlavě. Konečnou verzi programu dodá tým VV k připomínkám a ke schválení.

Zapsal: Sobotka

Osobní vzpomínka na Zdeňka Horského

Alena Šolcová

Dnes, 11. března 2009 by se historik astronomie RNDr. Zdeněk Horský, CSc., dožil osmdesátilet. Studoval filosofii a hudební vědu na Filosofické fakultě UK a astronomii a matematiku na Přírodovědecké fakultě UK. Pod vlivem profesora Otakara Zicha, též mého učitele, se soustředil na dějiny vědy.

Ráda jsem Zdeňka Horského potkávala, jeho několik vět pro mě vždy znamenalo povzbuzení na několik týdnů. Díky svému dílu s námi žije dál jako spoluautor *Poznávání vesmíru, Dějin exaktních věd v českých zemích do konce 19. století* či encyklopedického *Vesmíru*. Monografii *Kepler v Praze* bereme v době přípravy Keplerova muzea často do ruky. Horského nová datace pražského orloje změnila pohled na dobu jeho vzniku, takže na jaře příštího roku vzpomene při konferenci v Karolíně 600. výročí Šindelova modelu. Při procházkách Prahou nás vždy upoutal Dr. Horského kosmologický výklad výzdoby Staroměstské mostecké věže. Jeho náhlým odchodem 8. května 1988 před více než dvaceti lety zůstalo mnoho nedokončeno. Při našem společném výletě v roce osmdesátém ve vánici na krkonošských vrcholcích jsme poslouchali hučení větru a diskutovali o Keplerových *Harmoniích světa*, a pak nám Zdeněk Horský věnoval svůj *Vesmír* se vzpomínkou na hory a hvězdy, které jsme tehdy neviděli. Zato Zdeňka Horského mám často před očima a s respektem pokračuji v hledání odpovědí na otázky v tehdy započatém rozhovoru.

Prosím členy ČAS a všechny astronomy, aby se ctí vzpomněli osobnosti, která pro nás mnoho znamenala, nejlépe otevřením některé z jeho knih.

Svíťme si na cestu... ne na hvězdy 2009

Josef Jíra

Západočeská pobočka České astronomické společnosti ve spolupráci s dalšími astronomickými subjekty vyhlašuje fotografickou soutěž se zaměřením na problematiku světelného znečištění. Cílem soutěže je osvěta v problematice světelného znečištění a propagace správného osvětlení, zdravého životního stylu a ochrany životního prostředí. Záštitu nad soutěží převzala ČAS. Soutěž je určena pro všechny fotografy bez rozdílu. Vedle fotografické soutěže je cílem i získání co nejširšího fotografického podkladového materiálu týkajícího se problematiky světelného znečištění, který bude i po skončení soutěže použit pro propagaci nápravy a průběžného zlepšování situace v oblasti světelného znečištění.

Uzávěrka soutěže je 30. 11. 2009. Více informací o podmínkách soutěže naleznete na stránkách Západočeské pobočky ČAS: www.astro.zcu.cz/cs/clanky/svetlo/

Hledáme nové autory a spolupracovníky k tvorbě astro.cz

Web České astronomické společnosti (www.astro.cz) hledá nové autory a spolupracovníky do svých řad. Redakce bohužel nemůže nabídnout finanční ohodnocení, přesto pro vás může mít spolupráce velké množství výhod.

Hledáme autory článků:

Redakce astro.cz uvítá nové autory, kteří by dokázali psát články nejen z astronomie ale i z příbuzných oborů. Témata článků necháme čistě na Vás. Z oblasti astronomie máme zájem především o články s tematikou pozorování a techniky (rady, CCD kamery, astrofotografie apod.), ale v žádném případě to není podmínkou. Samozřejmě se redakce nebrání novým nápadům, například realizacím různých online přenosů, zajímavých pozorovacích projektů a kampaní či interaktivních online rozhovorů. Rádi uvítáme články z příbuzných oborů, jako je kosmonautika, fyzika a astrofyzika, meteorologie, geologie (ve vztahu k Zemi jako planetě). Samozřejmě musí být články patřičně populární. Požadujeme pouze chuť k psaní a alespoň základní orientaci v astronomii. Věk ani dosavadní zkušenosti nejsou podmínkou! **Nabízíme:**

- Možnost podílet se na tvorbě nejnavštěvovanějšího webu o astronomii v ČR
- Případné odkazy na vaše stránky v daném článku
- Získání cenných zkušeností se psaním článků, upozorníme vás na chyby, naučíme vás základy html
- Zvýšit své znalosti v astronomii i v příbuzných oborech
- Možnost spolupracovat s předními odborníky

Hledáme spolupracovníky:

Hledáme spolupracovníka, který by pro nás občas udělal jednoduchou flash animaci nebo jednoduché video (umístěné např. na Youtube), jež by se vztahovalo k nějaké nastávající události.

Dotazy a nabídky posílejte na info(zavináč)astro.cz.

Pozvánky**Dny otevřených dveří na observatoři v Ondřejově**

od 22. do 24. května 2009

Veřejnosti ukážeme naše pracoviště, bude připraven doprovodný program pro dospělé i pro děti a také noční pozorování oblohy dalekohledy. Vše zdarma. Podrobný program najdete na www.asu.cas.cz.

Divadelní dětský jarmark v Divadle v Dlouhé

v Praze 1 na téma Mezinárodního roku astronomie, 6. a 7. června 2009 Pořádá Divadlo v Dlouhé ve spolupráci s Astronomickým ústavem AV ČR. Dalekohledy, projekce fotografií vesmírných objektů a dětský program. Podrobnosti na www.asu.cas.cz.

Zájezd do Dánska a Švédska – Tycho Brahe

Třebíčská pobočka ČAS pořádá v termínu 19.–22. 6. zájezd do Dánska. Jednak planetárium v Kodani, největší na světě, jednak památky a jeden den výlet lodí na ostrov Hven, kde měl Tycho Brahe svoji observatoř, dnes je tam muzeum. Cena na jednu osobu je 5000,- CZK. Odjezd busem z Brna přes Třebíč a Prahu, případně i Ondřejov, příjezd do Kodaně trajektem z Roztok ráno 20. 6.

Kontakt: Roman Šula, sula@asu.cas.cz

Inzerce. Prodám masivní stativ pro astronomický dalekohled (dřevěný, azimutální) – 790 Kč. Tel.: 602 266 467, bartabtb@atlas.cz

Letní astronomické soustředění LASO 2009

24. července – 2. srpna 2009: letní dětský tábor „Letní astronomické soustředění LASO 2009“ Jihlavské astronomické společnosti; Hájenka Černé lesy u Brtnice na Jihlavsku; cena 2800,-.
Kontakt a podrobnosti: <http://www.jiast.cz/laso>

Výstava Nebe nad Mauna Kea

na Hvězdárně a planetáriu České Budějovice – Klet. Výstava vznikla ve spolupráci s kolegy z Institute for Astronomy University of Hawaii. Zavede vás přes půl zeměkoule na Mauna Kea, spící sopku na ostrově Havaj uprostřed Tichého oceánu, která je domovem největších dalekohledů světa. Unikátní fotografie pořízené astronomy, kteří pracují na světově známé observatoři na Havaji ukazují skvostné hvězdné nebe nad Mauna Kea, observatoř večer, během noci i za východu Slunce, ale můžete nahlédnout i dovnitř kopulí a řídicího centra havajských teleskopů. Výstava NEBE NAD MAUNA KEA je připravena v rámci projektů From Earth to the Universe (Ze Země do vesmíru) a She is an Astronomer (Ona je astronomka) Mezinárodního roku astronomie (IYA 2009). Navštívit výstavu ve vstupní hale českobudějovické Hvězdárny a planetária můžete vždy v otevíracích hodinách pro veřejnost od začátku dubna do konce května 2009.

Více na <http://www.hvezdarnaCB.cz>

Hvězdárna Valašské Meziříčí pořádá

- **Večerní programy u dalekohledu**, zaměřené především na pozorování zajímavých objektů na obloze, se konají každý pracovní den. Začátky programů: květen ve 20:30 hodin, červen až srpen ve 21:00 hodin.
- **Letní astronomický tábor**, určený dětem a mládeži ve věku od 9 do 16 let, se koná ve dnech 3. až 12. července 2009 v prostorách Hvězdárny Valašské Meziříčí (včetně ubytování). Do běžné táborové činnosti jsou zařazeny astronomické přednášky a pozorování.

Podrobnější informace: <http://www.astrovm.cz>, info@astrovm.cz, telefon 571 611 928.

Člověk ve svém pozemském a kosmickém prostředí

30. konference. Termín: 19.–21. května 2009. Místo konání: Úpice, velký sál Městského kulturního střediska.

Kontakt na organizátory: e-mail hvezdarna@obsupice.cz, telefon 499882289

49. praktikum pro pozorovatele proměnných hvězd

Místo: Krkonoše, Pec pod Sněžkou. Termín: 15. až 23. 8. 2009 Pořádá: Sekce proměnných hvězd a exoplanet ČAS.

Účastníci praktika se naučí provádět správně CCD fotometrii proměnných hvězd, zpracovávat pozorování, orientovat se v oboru proměnných hvězd a extrasolárních planet. Pozorovat se budou zákrytové dvojhvězdy, tranzitující exoplanety, fyzické proměnné hvězdy. A samozřejmě všechny krásy čisté tmavé Krkonošské oblohy. Cena pobytu se pohybuje v rozmezí 180,- až 200,- Kč / den. Je možné přijet i s rodinou či doprovodem.

Více informací viz <http://var.astro.cz>